

KIZIL KAFTAN SON DİRENİŞ

ÖMER ÇAĞLAR YILMAZ

✕ @ f / otukennesriyat

YAYIN NU: 2321

EDEBÎ ESERLER: 1173

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-945-9

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: [0212] 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

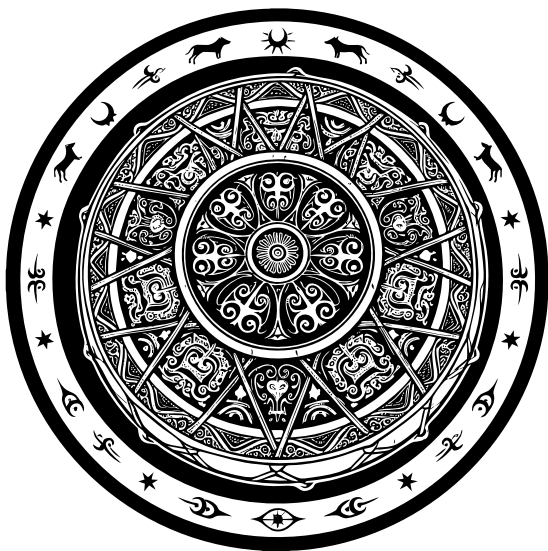
Editör: Ayşegül Büşra Paksoy

Kapak Tasarımı: Ötüken

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Baskı: Pelikan Basım Matbaa ve Ambalaj Sanayi Tic Ltd Şti
Kayabaşı Mah. Ulubatlı Hasan Cad. Nu: 2H, İç Kapı Nu: 19
Başakşehir-İstanbul
Tel: [0212] 613 79 55
Sertifika Nu: 40619

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği
akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

YEMİN

BÖLÜM 1

BUHARA'DA DİRENİŞİN TOHUMU

Bulutların Ardında

MS 676, Buhara Sarayı

“Bazı kararlar gökten inmez, bir insanın bakışında doğar.”

Sabahın ilk ışığı, Buhara’ya kasvetli bir örtü gibi indi. Gökyüzündeki bulutlar, sanki bir sırrı saklar gibiydi. Kabac Hatun ufka bakıyordu fakat bakışları ufku değil, çok daha ötesini tartıyordu.

Basamaklardan çıkan Arap elçilerinin her adımı, sarayın zemininde tehdit gibi yankılandı. Kabac’ın elleri, tahtın kolçaklarına kenetlenmişti. Turkuaz çiniler ışıktan parlıyor, bozkurt kabartmaları gölgeler içinde kımıldıyordu.

Gözlerini kıstı. Yüzünde ne korku vardı ne öfke, yalnızca sessiz bir yük. Onu gören dua ettiğini sanabilirdi, oysa yüzündeki kararlılık çoktan başlamış bir savaşın iziydi. Bugün ya kader yazılacaktı ya da tarihin kalemi kırılacaktı.

Dışarıda bir at kişnedi. Ardından demir tokmağın sesi duyuldu. Kapı gıcırdayarak açıldı, karaltı görüldü. Kabac başını çevirmedi, yalnızca avcunu açtı. Parmaklarının arasında, yıllardır taşıdığı küçük siyah taş vardı. Taşın üzerindeki ince iz, dizinden akan kanı hatırlatıyordu. Avcunu sıktı. Onun için kadın göktü, bugün göğü yere indirmek isteyenlere karşı dimdik duruyordu.

Kapıdan Ziyad el-Hârî girdi. Yana kaymış yeşil sarığı, hançerinin parıltısı ve küçümseyen bakışıyla ağır adımlarla ilerledi. Her adımı havayı biraz daha boğuyordu.

Saîd bin Osman’ın elçisi değil, onun keskin dilini taşıyan kılıcı gibiydi. Salonun ortasında durdu. Adımlarının yankısı kesilince kısa bir sessizlik çöktü.

- Kabac Hatun! Barış için geldik.

Sözleri sertti:

- Seni Allah'ın nizamına davet ediyoruz. Bu davetin nezaketi sonsuz değil.

Kabac'ın sesi çekilmiş kılıç gibiydi:

- Kadınların pazarlarda satıldığı yerde barış olmaz. Siz bizden itaat istersiniz, biz töremizden başka kanun bilmeyiz.

Aybige öfkeyle bir adım attı. Kabac yalnızca parmağını kaldırdı. Ne bir bakış ne bir söz... Aybige durdu. Ziyad küçümseyerek gülümsedi ve bir adım daha attı:

- Kadınlarınız kurultaya katılıyor, çocuklarınız putlarla oynuyor. Buhara da boyun eğecek. Paykend gibi, Ramitin gibi...

Kabac'ın sesi buz kesti:

- Buhara kolay düşmez. Çocuklarımız at kışnemeleriyle uyanır. Boynumuz kesilir ama eğilmez.

Ziyad kaftanından bir parşömen çıkardı, havada tuttu:

- Her yıl bir milyon dirhem haraç. Seksen asil genç, teminat. Yoksa...

Kabac sözünü kesti:

- Yoksa ne? Göklerimiz Arap atlarının gölgesiyle mi kararmacak?

Salon uğultuya gömüldü. Kurt başlı sütunların gözleri ışıkla parladı. Ziyad cevap vermedi. Başını eğmeden döndü çıktı. Her adımı, yaklaşan savaşın habercisiydi. Kabac'ın gözleri parladı, omuzları dikleşti:

- Bugün ateş sönmeyecek. Gök bizi hatırlayacak.

Salon bir anda sustu. Kabac bakışlarını kapıya çevirdi. Kararı bütün şehre yayıldı:

- Ve düşman, yenilginin soğuk yüzünü ilk kez bizden öğrenecek.

O gün Buhara'da taşlar yerinden oynamadı, yalnızca yön değişti. Tek kelime edilmedi. Çünkü Buhara'da kararlar önce bir bakışla alınır, sonra yürekle mühürlenirdi.

Kurultay – Toprağın Hatırladıkları

Buhara Sarayı'nın İç Avlusu

Güneş yükselmiş, gölgeler sarayın duvarlarına sinmişti. Ama bir yer vardı ki ışık orada kalmıştı: Kabac Hatun'un tahtı. Gün ağarmadan yerini almış, sessizlik içinde sahibini beklemişti. Kurultay çağrısı, Ziyad'ın ayak sesleri taşlardan henüz silinmeden yapılmıştı. Beylerin kimi sedirde kollarını göğsünde kavuşturmuş, kimi ayakta kemerinin tokasını sıkıca kavramıştı. Gözler tek bir noktada kilitlenmiş, avludaki hava yay gibi gerilmişti. Kabac, tahtından doğruldu. Kaftanı sırtında değil, sözlerinin ardındaydı. Bir adım attı. Sesi taşlara çarpıp yükseldi:

- Elçinin ardından susmak, düşmanın sesine ortak olmaktır.

Bazı bakışlar yere düştü.

- Ramitin sustu, zincirlerin sesi kaldı. Paykend diz çöktü, çocukların yerini küller aldı. Eğer biz de susarsak... Bu taşlardan adımız silinir.

Avlunun kenarından bir karga havalandı, kanat sesleri taşlarda yankılandı. Yılların savaçısı Batur Bey ayağa kalktı:

- Buhara'yı bırakmak isteyen mi var, Kabac Hatun? Yok elbette. Ama gelen rüzgâr sert.

Tam o sırada gölgede kalan köşeden sakın ama güçlü bir ses yükseldi:

- Fırtına sert esse de bazı ağaçlar kökleriyle tutunur Bey'im. Bugün toprağı terk eden, yarın hatırasını da kaybeder.

Börkünün gölgesi yüzünü örtüyordu, geriye yalnızca sarsılmaz bakışları kalmıştı. Avluya suskunluk çöktü. Tardu'nun gözlerinde tereddüt yoktu. Batur'a döndü:

- Birlik olalım, köklerini unutan ağaçlar gibi sallanmayalım. Biz toprağı hatırlayanlarız.

Söz, avluyu delip geçti. Batur'un eli kemerine gitti. Tardu bir adım öne çıktı, bakışını sabitledi. Batur'un zihninde oğlunun cansız bedeni belirdi, sesi boğuldu:

- Paykend iki yıl önce kanla doldu. O gün yalnız toprak değil, oğullar da kaybedildi.

Kabac araya girdi:

- Acıyı senin kadar yaşamadık belki ama Ramitin'den gelen kadınların pazarlara sürüldüğünü gördük. Onlar göğre değil, yere baktırıldı.

Bazı beyler bakışlarını kaçırdı. Söz ağırdı, kimse karşılık veremedi. Kabac, parmaklarının arasında tuttuğu taşın ucunu hissetti:

- Unutmayın; bu toprak, atalarımızın bozkırdan getirdiği ruhun son durağıdır. Buradan düşersek yalnız bir şehir değil, Türk'ün göğre bakan yüzü de düşer. O zaman ne doğuda ne batıda adımız kalır.

Zemindeki ince çatlağa baktı, güneşte parlayan yarık eski savaşların hatırası gibiydi. Alınacak karar, o çatlaklardan akıp gitmemeliydi. Dizindeki eski yara sızladı, Kabac'ın sesi sertleşti:

- Töre ruhumuzdur. Kılıç kırılır, beden düşer ama töre yaşarsa biz de yaşarız. Geri çekilmek yok.

Kelimeler bakışlara dönüştü. Aybige, Kabac'ın arkasına geçti; koruyucu değil, bir yoldaş gibi. Kurultayın havası değişti. Artık söz değil, bir yemin vardı avluda.

Batur Bey başını eğdi:

- Bu direnişin bedelini hepimiz ödeyeceğiz.

Kabac başını salladı:

- Biz bunu ilk dökülen kanda gördük.

Kurultay dağıldığında, akşam yalnızca ufka değil, gözlere de çökmüştü. Tardu, avlunun köşesinde küçük bir işaret bıraktı: Bir ok başı. Zemindeki çatlakla birleşen bu metal, karardan dönüş olmayacağının mührüydü.

Börü – İlk Çember

Kurultay Gecesi, Buhara Sarayı

“Oyunlar çocuklar içindir derler ama bazı oyunlar halkların kaderini çizer.”

Kurultayın yankısı avluda sürerken Kabac Hatun odasına çekildi. Gözlerini kapadı, ağır havayı içine çekti. Dizindeki eski yara sızladı. Bu sızı onu çocukluğuna çağıran bir hatıranın habercisiydi. Nemli çimenlerin serinliğinde çıplak ayakları vardı. Yeniden yedi yaşındaydı. Elinde hafif bir sopa, göğsünde deri bir koruma... Karşısında Uruz duruyordu: O günün börüsü.

Börü oynuyorlardı. Bu, sıradan bir oyun değil, halkının savunmayı öğrenme yoluydu. Çocuklar dar bir çember kurar, uluyarak birbirine yaslanır, dışarıdan kimseyi içeri almazlardı. Kurtlar gibi sıkı, güçlü ve tek bir beden olurlardı.

Kabac halkadaydı. Sağında Aybige, solunda Adal. Bağları görünmezdi ama sağlamdı: Güven ve yoldaşlık. Ulumaları bozkır rüzgârıyla yarışıyor, sesleri ataların çığlıklarına karışıyordu. Birden Uruz saldırdı. Kabac sopasını kaldırdı. Aybige omzuyla destek verdi. Tam o anda Adal'ın dikkati dağıldı, halkada küçük bir boşluk belirdi. Uruz fırsatı yakalayıp çemberi yardı. Oyun durdu. Kabac sertçe yere düştü ve dizinden ince bir kan sızıntısı başladı. Elini toprağa bastığında pürüzlü bir taş avucuna battı, onu sım-sıkı kavradı.

Çocuklardan biri fısıldadı:

- Geçti işte...

Başka biri ekledi:

- Ama Kabac geri çekilmedi.

Aybige, içliğinden bir parça koparıp Kabac'ın dizine sarmak istedi. Kabac onu durdurdu ve yardımsız ayağa kalktı. Gözlerindeki yaşları silmeden doğruldu:

- Kaybettim belki ama geri çekilmedim.

Sözleri sessizliğe gömüldü ama unutulmadı. Biraz ötede, Börü Ana onları izliyordu. Omzunda geyik kemiği işlemeli tılsım sallanıyor, örgülü saçları sırtına dökülüyordu. Kimileri ona kam, kimileri şaman derdi, göğün fısıltısını duyanlardandı. Yanlarına geldi Börü Ana ve Kabac'ın önünde çömeldi. Parmağını dizdeki kana batırdı, yere halka çizdi:

- Bu toprak adını unutmayacak. Bugün dizinden akan kan, bir gün Buhara'nın surlarında akacak. O gün çocuklar çember kurmayı bırakacak. Ama unutma: Bugün kanın aktı. Yenildin ama geri çekilmedin.

Oyun erken bitti ama Kabac için bu bir başlangıçtı. Bir süre sessiz durdu, bakışları uzaklara daldı. Dizindeki sızı onu şimdiki zamana çekti. Gözlerini açtı, masanın üzerindeki haritaya yürüdü. Bakışları, yıllar önce çemberin ortasında duran çocuğu hatırlatıyordu. Dizinde kan, duruşunda kararlılık... Dudakları kıpırdadı, neredeyse duyulmaz bir fısıltıyla söyledi:

- Hiç geri çekilmedim.

Sabahın Ardında - Dağlara Ses Yollamak

Buhara Sarayı

Sabahın nefesi, taş duvarlara ince bir soğuk gibi çöktü. Gün ışığı, mavi çinilerde titreşiyor, gökyüzünden kopan parçalar sanki duvarlara dokunuyordu. İçeride ise kararların ağırlığı havayı boğuyordu. Kabac Hatun taş sehpanın önünde duruyordu. Yanında Aybige, karşısında ise Tardu, Bara Alp ve Uruz vardı. Kurultayın yankısı hâlâ kulaklarındaydı.

Kabac, haritada Buhara'yı işaret etti:

- Bu şehir haritada küçük bir noktadan ibaret değil; bu obalaların kalbi, göğe uzanan ağacın son filizidir. Köklerin kurumasına izin verirsek dallar da kurur.

Uruz haritanın kenarını düzeltti, derin bir iç çekti:

- Dağların ardındaki boylar yabancılaştı. Son ulak kanlı bir atla dönmüştü; sözleri yarım, nefesi kesikti. Yollar bize ait değil artık.

Tardu, havayı dağıtmak istercesine öne eğildi:

- Ayrı düşmüş oklar gibiyiz, birleşmezsek kırılırız. Atalarımız boşuna dememiş: Bozkır yalnız yürüyene yol değil, sınav olur.

Kabac sustu. Gözleri uzaklara kaydı, bakışlarında son yılların acısı gizliydi.

Ubeydullah bin Ziyad, Paykend'den sonra durmamış, Buha-ra'ya yönelmişti. Gece baskınları, yorucu direniş fayda etmemiş, obalar dağılmıştı. Kabac onunla yalnız kelimelerin gölgesinde yüzleşmişti. Ubeydullah çekilmişti fakat bu bir zafer değil, ha-raçla satın alınmış bir sessizlikti.

Bara Alp'in sesi yorgundu:

- Halkın umudu sensin, Kabac Hatun. Ticaret durdu, ambar-lar boş. Yarını düşünen kalmadı, herkes günü yaşıyor artık.

Kısa bir tereddüitten sonra kısık sesle ekledi:

- Belki de barışın şartlarını kabul etmek, hiç değilse esirleri vererek vakit kazanmak gerek.

Aybige hemen karşılık verdi, sesi sakindi ama kararlıydı:

- Bunu konuşmanın vakti değil. Henüz denenmemiş yolları-mız, tükenmemiş nefesimiz var. Sonuna kadar deneyeceğiz.

Kabac, ikisine de bakarak konuştu:

- Sesimiz karşılık bulmazsa Buhara susar. Bizi duvarlar değil, birliğimiz korur.

Uruz'un kısık sesi duyuldu:

- Sesimizi duyacak kim kaldı?

Kabac, haritaya parmağını bastırdı:

- Yakın boylardan başlayıp Toharistan'a, Soğd'a, Fergana'ya kadar... Tek bir kulak bile duysa yeter.

Bara Alp umutsuzca başını salladı:

- Bizden önce Arap atları varıyor oralara. Sesimizi duyan az, bizi gören yok.

Kabac'ın gözleri kısıldı, sesi sertleşti:

- O zaman biz de bizi duyanlarla yürürüz. Zaferi vadedemem belki ama birlik olarak ölmek, yalnız hâlde esir düşmekten uludur.

Salon ağırlaştı. Tardu'nun sesi bu yükü yardı, keskin ve umutluydu:

- İlk ulakları ben çıkarırım.

Aybige derin bir nefes aldı:

- Giden geri gelmiyor, dönen de aynı dönmüyor. Tengri yoldaşları olsun.

Kabac haritayı topladı. Gün ışığının vurduğu kapıya yürürken son kez ekledi:

- Gerçek savaş sesle değil, onu duyanlarla başlar.

Gün gölgesini akşama bıraktı, sarayın içinde direngen bir hazırlık büyüyordu. Ulaklar, karanlığın arasından kuzeye doğru çıktı. Avluda at nalları taşlara vururken içeridekiler nefesini tuttu. Gece, bozkırı kuşattı; yıldızlar bile parıltısını azaltmış gibiydi. Genç ulaklardan biri dizginleri sıktı:

- Hava boğuyor bu gece.

Arkadaşı, alçak sesle uyardı:

- Gözünü açık tut. Yollar artık güvenli değil.

Sözleri bitmeden kayalık geçitte bir ısılk yükseldi. Ok karanlığı yardı. İlk ulak yere düştü, atı kışneyerek uzaklaştı. Yaralı genç doğrulmaya çalıştı:

- Durma, git! Haberi götür!

Arkadaşı tereddüt etti. Yaralı bu kez daha gür sesle bağırdı:

- Haber bizden kıymetli. Durma!

Atını mahmuzlayan ulak karanlığa karıştı. Geride kalan, kılıcını çekti. Son sözleri geceye âdeta saplandı: